

PÉNZÜGYMINISZTERIUM

MINISZTER

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 111/2389-6/2022		
Érkezett: 2022 DEC 15.		
Érkezés módja		
☒ POSTÁN	☐ @	EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 0	Kezelőiroda: elu

Iktatószám: PM/13831-2/2022

Ügyintéző: [REDACTED]

Telefonszám: [REDACTED]

Tárgy: amicus curiae a III/2389/2022 számú AB indítványhoz

Alkotmánybíróság

Budapest

Pf. 773.

1535

Tisztelt [REDACTED]

A III/2389/2022 számú AB indítványhoz a következő amicus curiae beadványt kívánom benyújtani az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 57. § (1b) bekezdése alapján.

A Debreceni Törvényszék (a továbbiakban: Törvényszék) egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakban: régi Art.) 164. § (13) bekezdése és 189. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése, valamint a 101.K.701.303/2021. számon folyamatban lévő peres eljárásban való alkalmazásának kizárása iránt.

Az indítványozó bíró álláspontja szerint a sérelmezett jogszabályok alkalmazásával az azonnali visszaható hatályú jogalkotás és a visszaható hatályú jogalkalmazás esete is megvalósult azzal, hogy a 2011-ben keletkezett jogviszonyokat későbbi, 2012. január 1-jétől hatályos anyagi jogi rendelkezések alkalmazásával bírálták el. Az elévülés utólagos és egyoldalú meghosszabbítására vonatkozó rendelkezések, valamint az a tény, hogy a rendelkezések csak az adóhatóságnak biztosítanak plusz jogosítványokat, az önadózást, ezen belül az adókötelezettség teljesítésének jogintézményét kiszámíthatatlanná és előreláthatatlanná teszik, amely a jogbiztonság sérelmét okozza.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy egy jogszabály nem csupán akkor ütközhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatályba léptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [30/2014. (IX. 30.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság joggyakorlata szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen. A tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (ad malam partem) jogalkotásra irányadó és nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem [7/2016. (IV. 6.) AB határozat]. Egyértelműen élhet a visszamenőleges hatályú jogalkotás eszközével a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel [10/2014. (IV. 4.) AB határozat]. Annak sincs akadály, hogy a jogalkotó a múltban keletkezett jogviszonyokból származó jogokat és kötelezettségeket szabályozzon, amennyiben az új szabályozás

ezeket a jogokat és kötelezettségeket hátrányosan csak a hatálybalépés utáni időtől fogva érintheti, hiszen a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem értelmezhető akként, hogy a fennálló tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyok a jövőre nézve semmilyen esetben sem alakíthatóak át vagy változtathatóak meg [3061/2017. (III. 31.) AB határozat]. A jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának ugyanakkor korlátot szabhat a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye, ekként esetről esetre vizsgálendő, hogy hol húzódik a határ a jogalkotó szabadsága és a címzetteknek a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához fűződő érdeke között, vizsgálva, hogy a jogi szabályozás változása következtében a jogalanyokat ért hátrány indokolja-e a jogbiztonság sérelme alapján az alaptörvény-ellenesség megállapítását [3061/2017. (III. 31.) AB határozat].

A visszaható hatályú jogalkotás vonatkozásában azt kell tehát megítélni, hogy a tényállás már létrejött-e az újonnan alkalmazandó szabály hatálybalépése előtt, és ha igen, akkor az utóbb egy új, a régítől eltérő vagy annál terheesebb anyagi jogi jogkövetkezményt vezet-e be, amely hátrányt, illetve jogvesztést okoz a folyamatban lévő ügyekben.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint – ahogyan ezt a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatban a 2/2022. (II. 10.) AB határozat, illetve a 11/2021. (IV. 7.) AB határozat is rögzíti – nem egyeztethető össze a jogállamiság tartalmával egy új szabály oly módon történő hatályba léptetése, hogy az hátrányosan változtatja meg a hatálybalépés időpontjában már fennálló tényállás anyagi jogi jellegű jogkövetkezményét a folyamatban lévő eljárásokban. [A 17/2019. (V.30.) AB határozat [63] pontjában kifejtette, hogy az adó megállapításához való jog elévülése [...] az anyagi jogokra és kötelezettségekre vonatkozik.]

A régi Art. indítvánnyal érintett rendelkezései szintén az elévülés mint anyagi jogi jellegű jogkövetkezmény szabályainak a változását léptették hatályba 2012. január 1. napjával. A régi Art. 164. § (13) bekezdésében foglaltak célja többek között az volt, hogy ha az adóigazgatási eljárás lezárásának időpontja közel esik az adómegállapításhoz való jog elévülésének időpontjához és az adózó a határozattal szemben jogorvoslással élt – amely alapján a bíróság új eljárás lefolytatására kötelezte az adóhatóságot – az adóhatóságnak lehetősége legyen arra, hogy a bíróság döntésének érvényt szerezzen. Ennek érdekében a 2012. január 1-jétől hatályos szabály szerint 6 hónap áll az adóhatóság rendelkezésére az új eljárás lefolytatására az elévülési határidő elteltét követően.

Az elévülés meghosszabbodására új eljárásra utasítás esetén olyan esetekben kerül sor, amikor az adóhatóság döntése bármilyen okból jogszerűtlen volt. Ennek előzménye kizárólag az lehet, hogy az adózó a rá nézve kedvezőtlen adóhatósági döntéssel szemben közigazgatási pert kezdeményezett és annak keretében a bíróság az adózó keresetének részben vagy egészben helyt adva az adóhatósági eljárás jogszerűtlenségét állapította meg. A bíróság döntése következtében tehát az adóhatóságnak az eljárást az adózó számára a korábbinál kedvezőbb módon kellene lefolytatnia. Amennyiben ilyen esetekben az elévülés meghosszabbítását a törvény nem írja elő, az épp az adózókra nézve lenne hátrányos, hiszen attól a lehetőségtől zárna el az adóhatóságot, hogy a rájuk nézve kedvezőbb bírósági döntést az adóhatóság végrehajtsa. A tisztességes eljárás követelményéből álláspontom szerint tehát az következik, hogy lehetőséget kell biztosítani arra, hogy az adózó számára kedvező bírósági döntésnek érvényt lehessen szerezni az adóeljárások során.

Hangsúlyozni szükséges továbbá, hogy az adómegállapításhoz való jog elévülése nem csupán az adóhatóság, hanem az adózó vonatkozásában is korlátot szab. Az elévülést követően ugyanis az adózónak sincs lehetősége arra, hogy önellenőrzéssel rá nézve kedvezően módosítsa az adóalapját vagy a fizetendő adóját, avagy utólag adómentességet vagy adókedvezményt vegyen igénybe. Amennyiben az adóhatóság és az adózó között jogvita van az adómentesség vagy az adókedvezmény utólagos érvényesítése tekintetében és a bíróság a közigazgatási perben az adózó javára dönt, az elévülés meghosszabbodásának hiányában a bíróság döntése ellenére sem lenne lehetőség arra, hogy az adójogi jogviszonyok az adózó javára kerüljenek módosításra.

Az indítvánnyal érintett régi Art. 164. § (13) bekezdésében foglalt elévülési szabály célja tehát az volt, hogy az adózók szempontjából kedvező bírósági döntéseknek érvényt lehessen szerezni. A tisztességes eljáráshoz való jogból álláspontom szerint éppen az következik, hogy az adóhatóságra nézve hátrányos, jogerős bírósági döntéseknek még az elévülés áttörésével is érvényt lehessen szerezni.

A tárgyi ügyben az adóhatóság – habár a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően járt el – végső soron olyan, csak 2012. január 1-je után hatályba lépett anyagi jogi jellegű eljárási szabály alapján hozta meg a határozatát, illetve a bíróságok olyan norma alapján bírálták el a felperes 2011. évi ügyleteit, amely csak 2012. január 1-jén került bevezetésre a jogrendszerbe és csak 2012. január 1-jén vált hatályossá.

Megítélésem szerint jelen beadvány esetében ugyanaz a jogértelmezési probléma merül fel, mint amely kapcsán a [REDACTED] peres eljárásában kezdeményezett egyedi normakontroll eljárásban az Alkotmánybíróság a 2/2022. (II. 10.) AB határozatban már kifejtette az álláspontját.

Tekintettel arra, hogy az indítványozó által előadottakat nem tartom helytállónak, álláspontom szerint nem merül fel alaptörvény-ellenesség.

Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az amicus curiae-ben foglalt álláspontomat az ügy elbírálása során szíveskedjen figyelembe venni.

Budapest, 2022. november „ 9 .”

Üdvözlettel:

